

Η ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΣΗΜΕΙΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΙΧΜΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ

Ευάγγελος Ι. Γιαμαρέλλος-Μπουρμπούλης

Αναπληρωτής Καθηγητής Παθολογίας
Δ' Παθολογική Κλινική, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

egiamarel@med.uoa.gr

Guest Professor, Center for Sepsis Control and Care,
Jena University Hospital, Germany

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ CONFLICT OF INTEREST

ΚΑΜΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Συμβουλευτικές υπηρεσίες την τελευταία διετία:

AbbVie USA, Astellas Hellas SA,
Biotest AG, Commonwealth InC, The Medicines
Company, Novartis CH, ThermoFischer GmbH

Ερευνητική χρηματοδότηση την τελευταία διετία:

- Abbvie Φαρμακευτική, Alfa Wasserman Italy, Astellas Hellas, Biotest AG Germany, Pfizer Hellas, ThermoFischer Scientific BRAHMS GmbH Germany
- EU Framework Program 7 HEMOSPEC

«ΣΩΣΤΗ» ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΟΡΙΣΜΟΣ

- Κεντρική σημασία του μηχανισμού στην παθογένεια του νοσήματος
- Κινητική της διαταραχής της ομοιοστασίας
- Αν η στρατηγική παρέμβασης που προτείνεται αφορά στην αναστολή ή στην τροποποίηση της ανοσιακής διαταραχής.

ΕΝΑ ΤΥΠΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ (1)

- Γυναίκα 38 ετών
- Από εφηβικής ηλικίας έκθυση βλαβών στις μασχάλες ή/και μαστούς ή/και βουβώνες ή/και γλουτούς
- Έντονο άλγος και κνησμός
- Το άλγος γίνεται ιδιαίτερα έντονο μετά τρεις ημέρες οπότε οι βλάβες παροχετεύονται αυτόματα με έξοδο αίματος-πύου
- «Εξάρσεις»: μεσοδιαστήματα 0-28 ημερών: stress

ΕΝΑ ΤΥΠΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ (2)

- Πολλαπλά σχήματα αντιβιοτικών: μικρή ωφέλεια
- Καλλιέργειες του πύου: στείρες, *Staphylococcus* spp, *Enterococcus* spp, *Escherichia coli*
- Άμεση υποτροπή μετά τη διακοπή των αντιβιοτικών
- Ιστορικό δύο χειρουργικών διανοίξεων
- Μετά κάθε διάνοιξη εντονότερη υποτροπή

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ HURLEY (1)

Στάδιο I

Μονήρη ή πολλαπλά αποστήματα χωρίς την παρουσία συριγγίων ή ουλώδους ιστού

Στάδιο II

Υποτροπιάζοντα αποστήματα με σχηματισμό συριγγίων ή ουλώδους ιστού, καθώς και μονήρεις ή πολλαπλές βλάβες που διαχωρίζονται ευκρινώς μεταξύ τους

Στάδιο III

Διάχυτη ή σχεδόν διάχυτη συμμετοχή μιας περιοχής με πολλαπλά αλληλοσυνδεόμενα μεταξύ τους συρίγγια και αποστήματα. Δεν υπάρχει υγιές δέρμα μεταξύ των βλαβών.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ HURLEY (2)

Στάδιο I

Μονήρη ή πολλαπλά αποστήματα χωρίς την παρουσία συριγγίων ή ουλώδους ιστού

Στάδιο II

Υποτροπιάζοντα αποστήματα με σχηματισμό συριγγίων ή ουλώδους ιστού, καθώς και μονήρεις ή πολλαπλές βλάβες που διαχωρίζονται ευκρινώς μεταξύ τους

Στάδιο III

Διάχυτη ή σχεδόν διάχυτη συμμετοχή μιας περιοχής με πολλαπλά αλληλοσυνδεόμενα μεταξύ τους συρίγγια και αποστήματα. Δεν υπάρχει υγιές δέρμα μεταξύ των βλαβών.

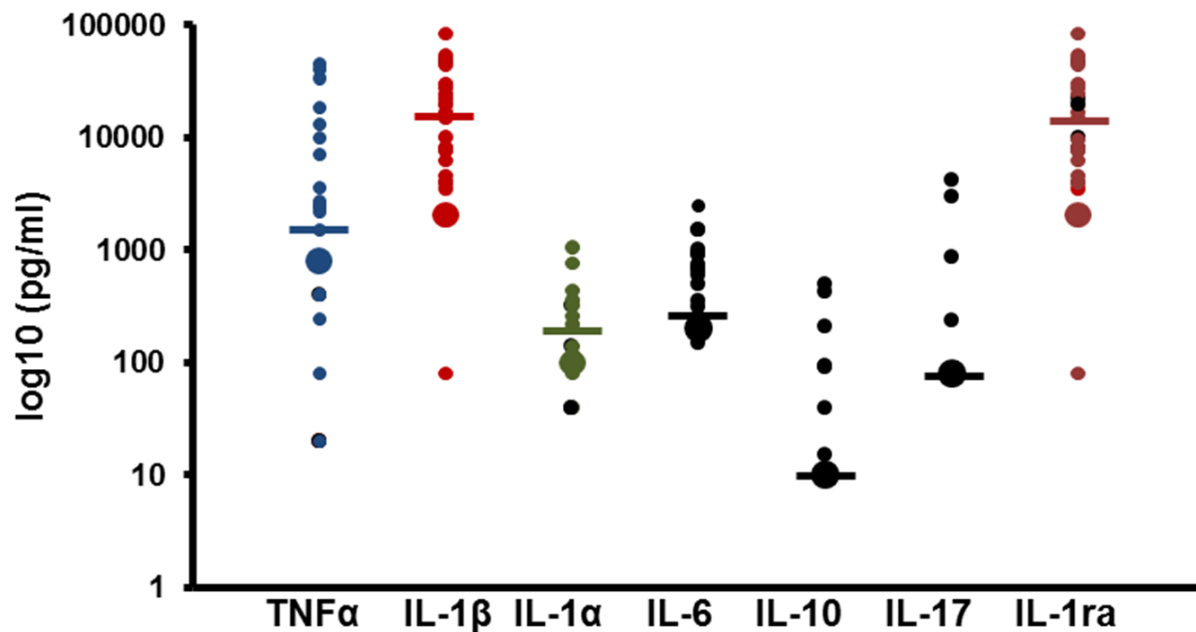

- Πρώτο αίτιο διαταραχής της ποιότητας ζωής
- DQOL: 8.9
- 0.97% γενικός επιπολασμός στη Γαλλία
- Καπνιστές (ΣΚ: 12.55)
- Παχυσάρκους (ΣΚ: 4.42)

ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ

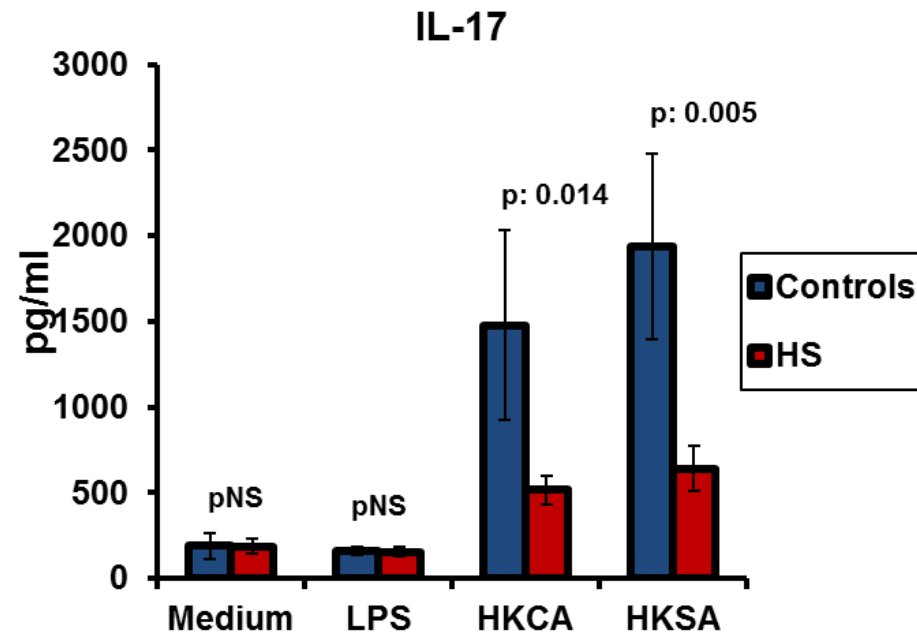
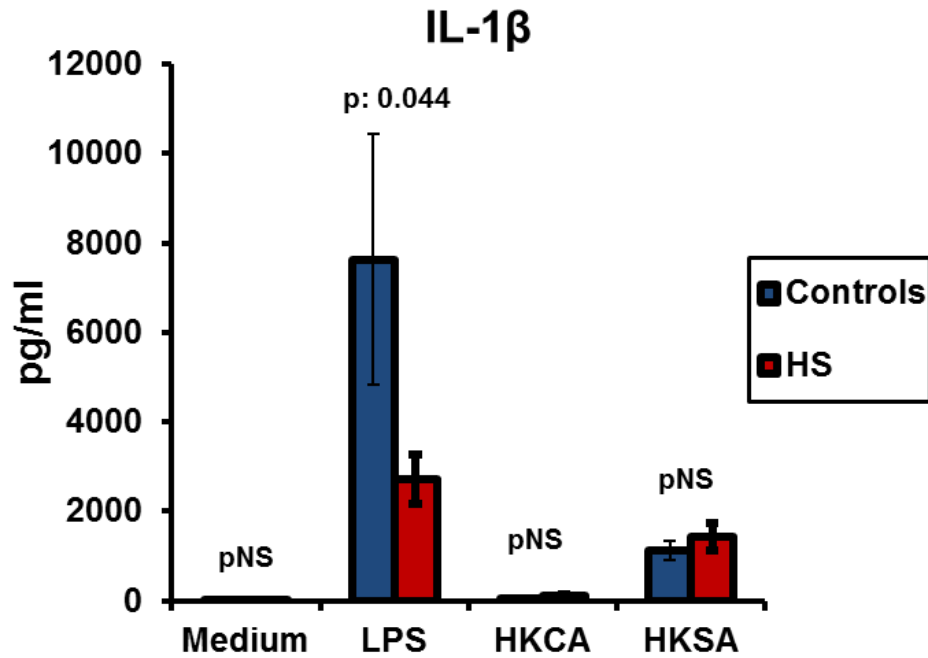
(Kanni T, et al. *PLoS ONE* 2015, 10: e0130522)

	↑TNFα	↓TNFα
↑IL-1β/↑ILs	6 (21.4%)	7 (25.0%)
↓IL-1β/↑ILs	3 (10.7%)	2 (7.1%)
↓IL-1β/↓ILs	4 (14.3%)	6 (21.4%)

ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΥΤΤΑΡΟΚΙΝΩΝ

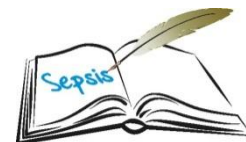
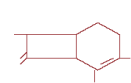
(Kanni T, et al. *PLoS ONE* 2015, 10: e0130522)

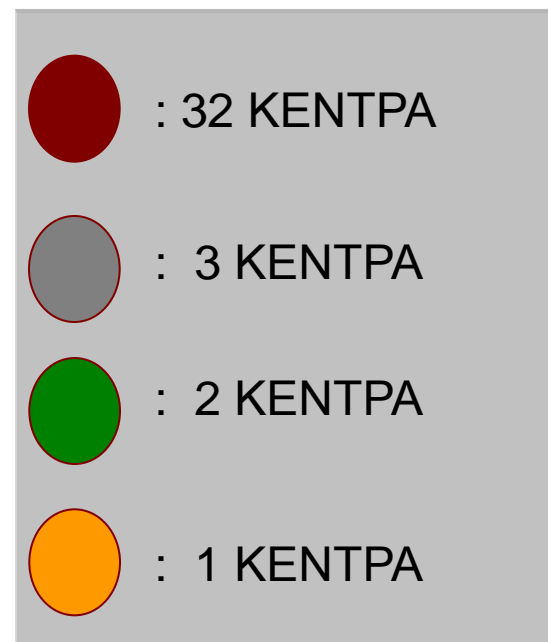
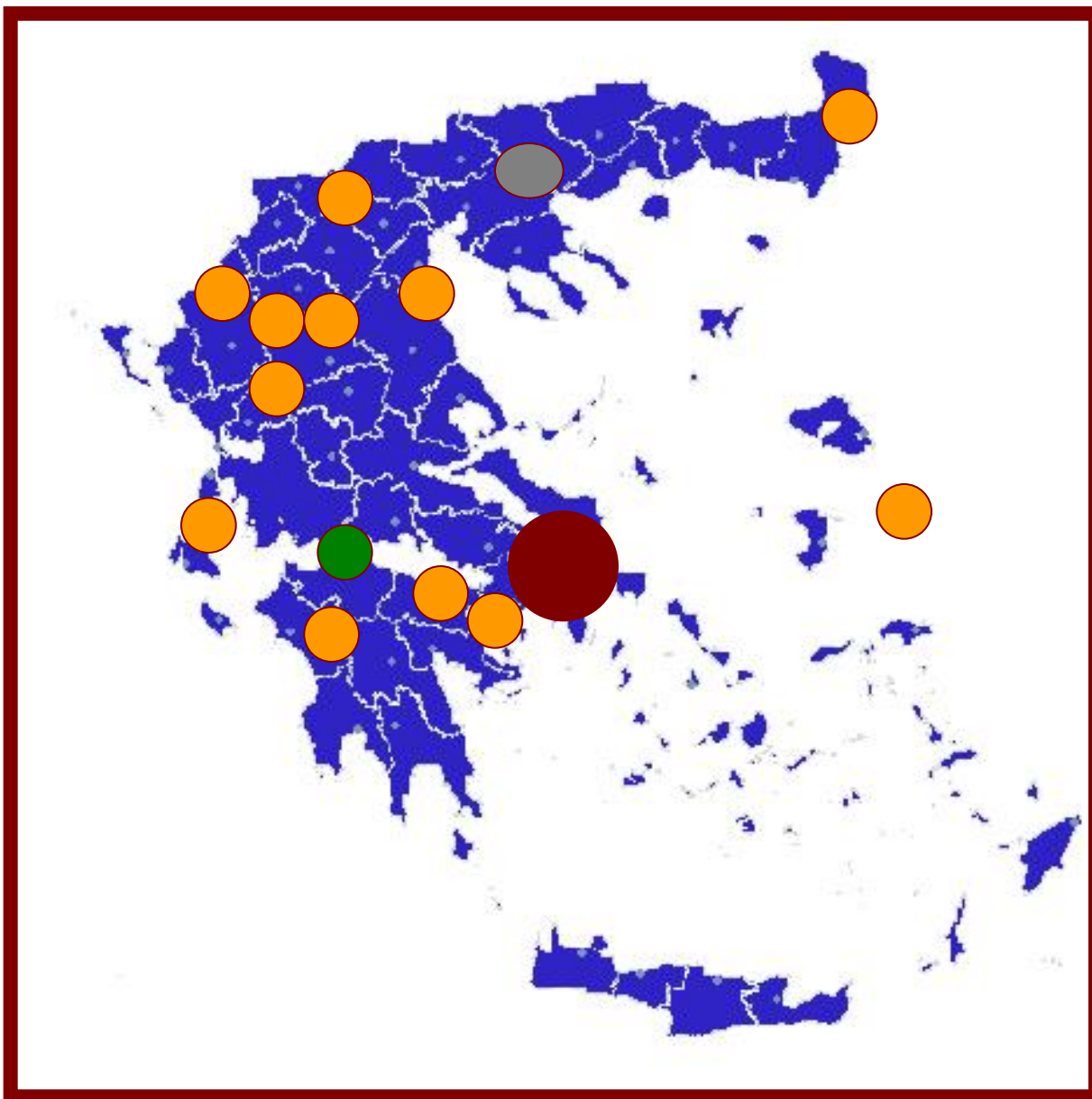
ΣΗΨΗ: ΝΕΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ

(Singer M, et al. *JAMA* 2016, 315: 801)

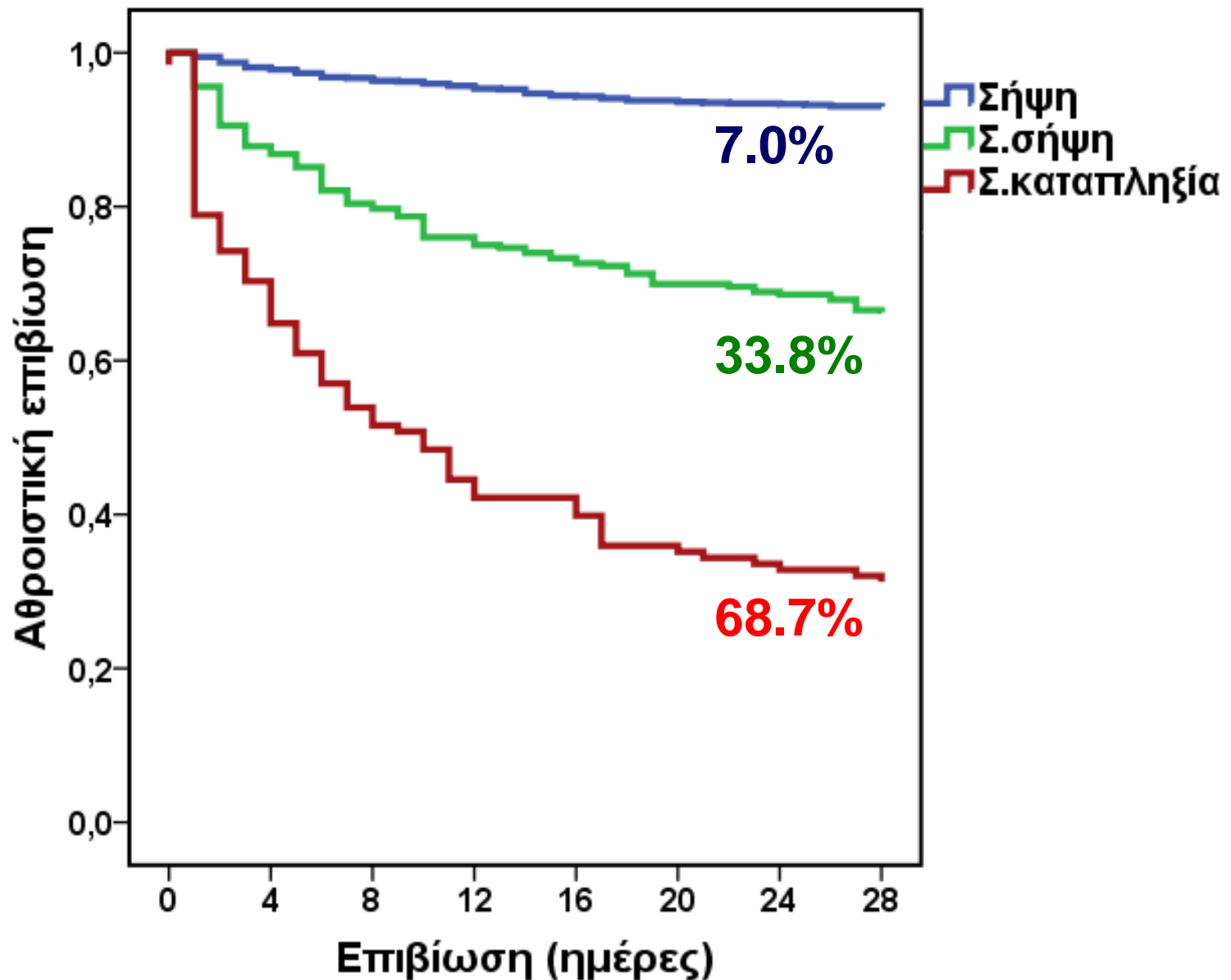
Απειλητική για τη ζωή οργανική ανεπάρκεια
αποτέλεσμα της μη ρυθμισμένης απάντησης του
ξενιστή σε μία λοίμωξη

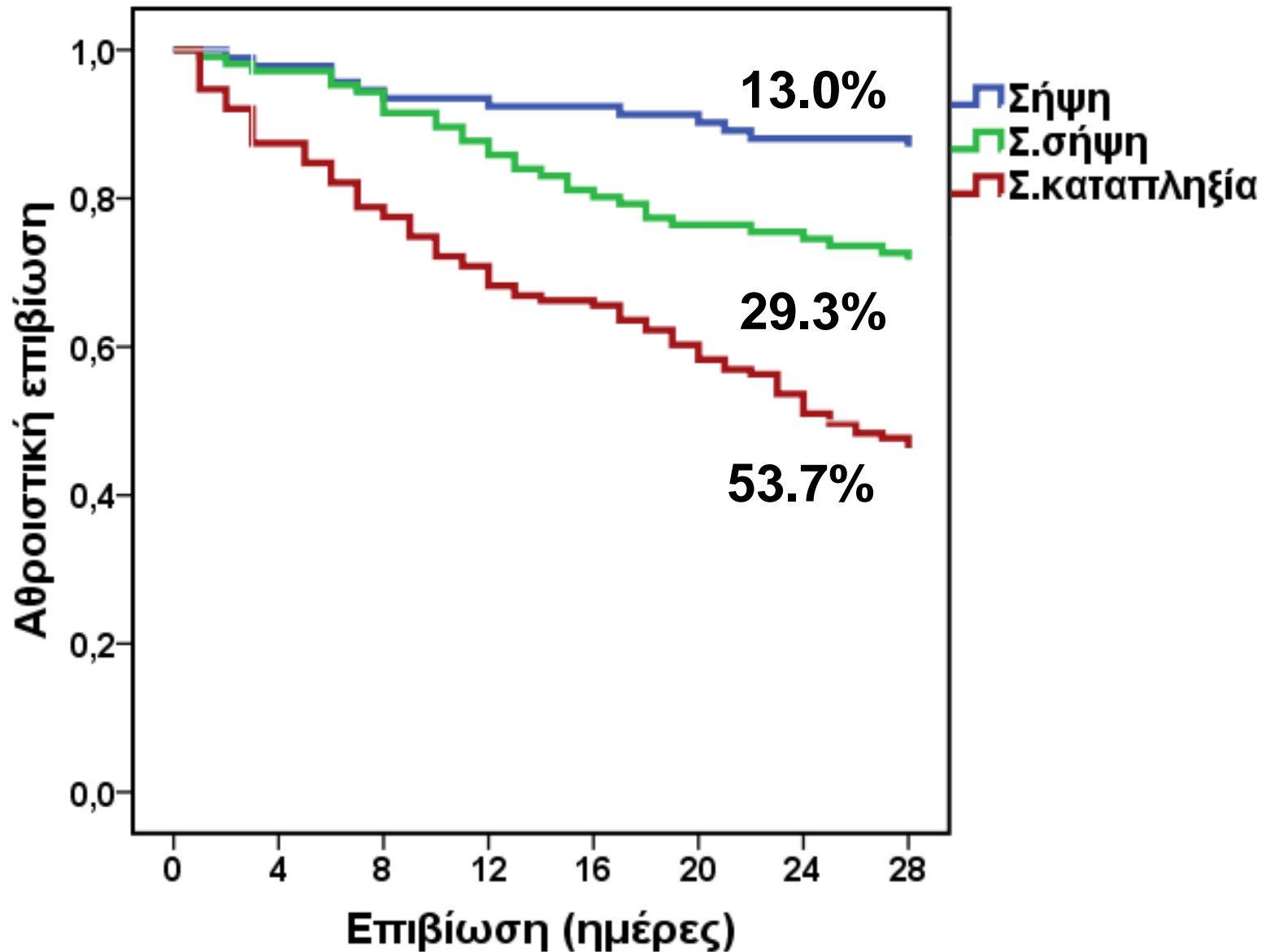
www.sepsis.gr

ΕΛΛΑΔΑ: ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΜΕΘ

ΕΛΛΑΔΑ: ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΕΝΤΟΣ ΜΕΘ

Οξεία πνευμονεφρίτιδα

- ↓CD14/HLA-DR
- ↓απόπτωση μονοκυττάρων
- ↓απόπτωση NKT

Πνευμονία της κοινότητας

- ↓NK-κύτταρα
- ↓CD4-λεμφοκύτταρα
- ↓CD8-λεμφοκύτταρα
- ↓B-λεμφοκύτταρα

Σήψη

ΣΟΒΑΡΗ ΣΗΨΗ/ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ

Ενδοκοιλιακές λοιμώξεις

- ↓CD14/HLA-DR
- ↓CD4-λεμφοκύτταρα
- ↓CD8-λεμφοκύτταρα
- ↓απόπτωση CD8-λεμφοκ

Πρωτοπαθής βακτηριαμία
απόπτωση NKT-κυττάρων

HAP/VAP

- ↑απόπτωση NK-κυττάρων
- ↑απόπτωση NKT-

Gogos et al. *Critical Care* 2010, **14**:R96
<http://ccforum.com/content/14/3/R96>

RESEARCH

Open Access

Early alterations of the innate and adaptive immune statuses in sepsis according to the type of underlying infection

Charalambos Gogos¹, Antigone Kotsaki², Almilla Pelekanou³, George Giannikopoulos³, Ila Vaki⁷, Panagioti Maravitsa⁴, Stephanos Adami⁵, Zoi Alexiou⁶, George Andrianopoulos⁶, Anastasia Antonopoulou⁶, Sofia Athanassa², Fotini Bazlaka², Alkaterini Charalambous⁶, Sofia Christodoulou⁶, Ioanna Dimopoulou⁶, Ioannis Floros¹⁰, Eftymia Gianitsioti², Panagiotis Gkanas¹¹, Alkaterini Ioakeimidou¹², Kyriaki Kanellakopoulou², Niki Karabela¹⁰, Vassiliki Karagianni², Ioannis Katsarolis², Georgia Kontopithari², Petros Kopterides³, Ioannis Koutelidakis¹³, Pantelis Koutoukas², Hariklia Kranidioti², Michalis Lignos⁹, Konstantinos Louis², Korina Lymberopoulou¹⁴, Efstratios Mainas¹⁵, Androniki Marioli¹⁴, Charalambos Massouras², Irini Mavrou⁶, Margarita Mpalla⁷, Martha Michala¹⁶, Heleni Mylona¹⁷, Vasilios Mytas⁴, Illas Papanikolaou¹⁷, Konstantinos Papanikolaou¹⁸, Maria Patrani¹², Ioannis Perdios⁹, Diamantis Plachouras², Alkaterini Pletiki², Konstantinos Protopapas², Kalliope Rigaki¹², Vissaria Sakka², Monika Sartzi², Vasilios Skouras¹⁸, Maria Souli², Alkaterini Spyridaki², Ioannis Strouvalis¹⁸, Thomas Tsaganos², George Zografos¹⁹, Konstantinos Mandragos¹², Phyllis Klouva-Molyvdas¹⁶, Nina Maggina¹⁶, Helen Giamarelou², Apostolos Araganidis² and Evangelos J Giamarellos-Bourboulis²

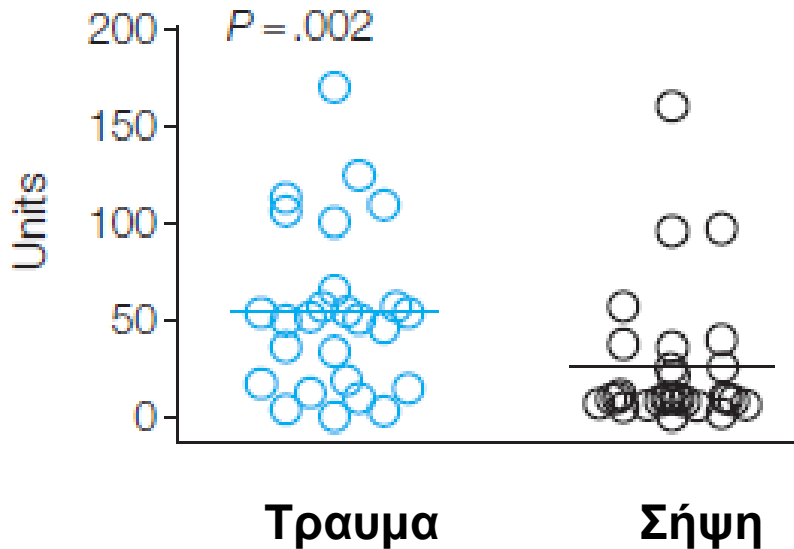
Η ΣΗΨΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΝΟΣΟΠΑΡΑΛΥΣΗ

(Boomer JS, et al. *JAMA* 2011; 306: 2594-2605)

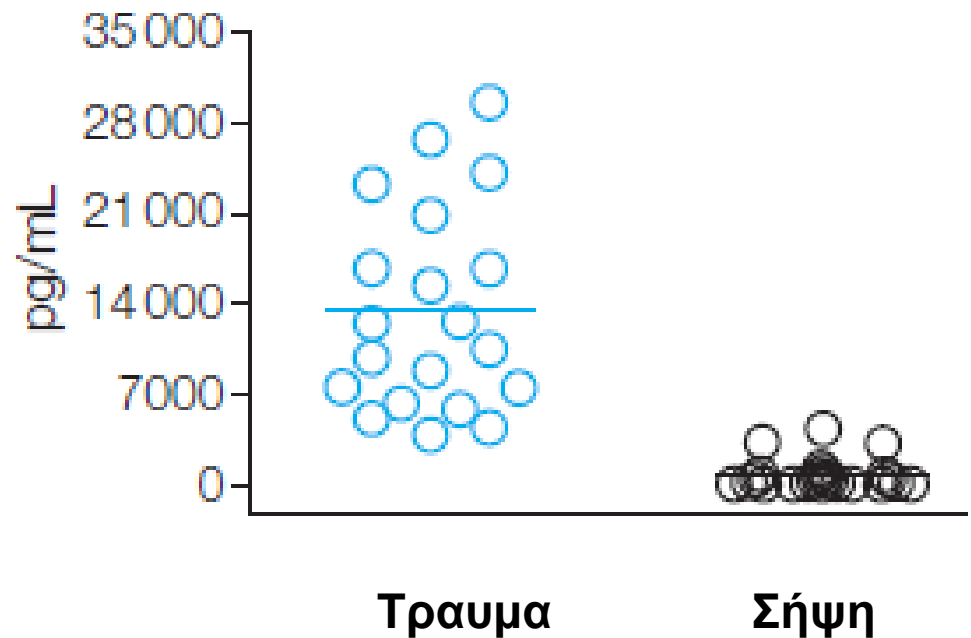
CD86

Geo-mean fluorescence intensity

$P = .002$

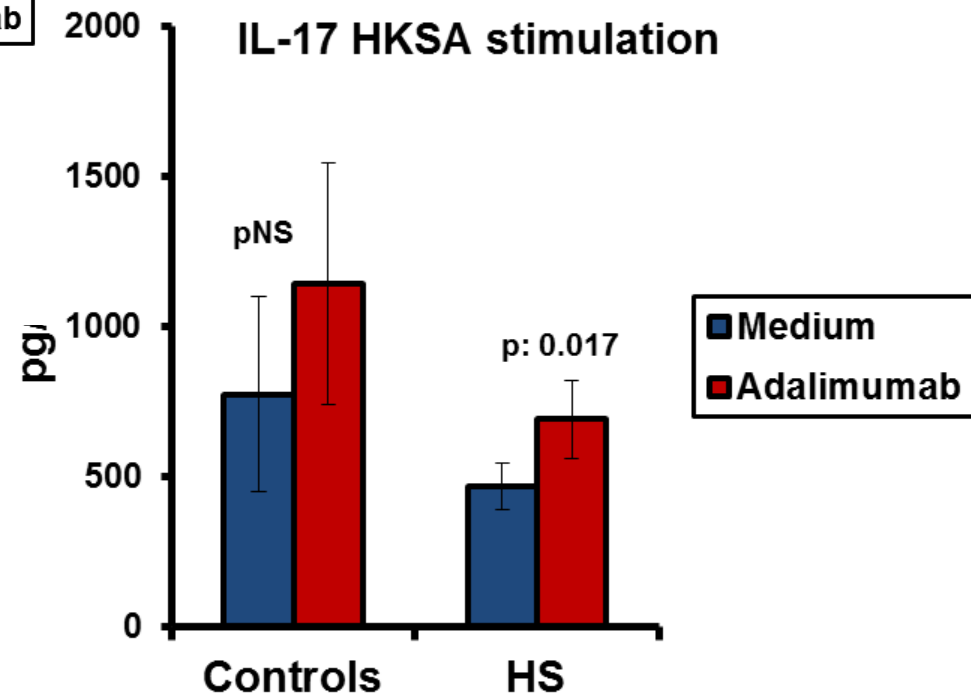
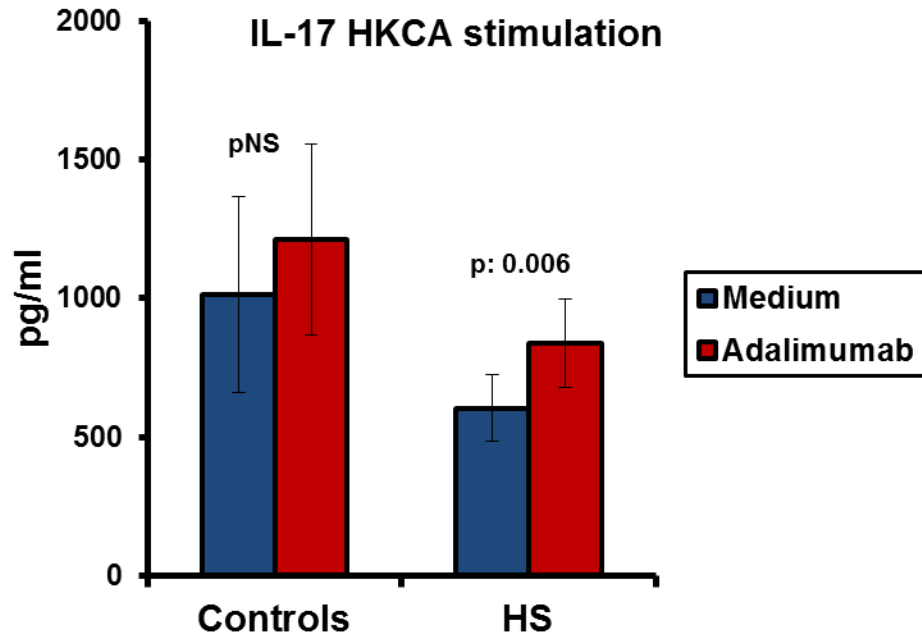

IL-6

Η ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΗΝ ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΤΗΣ IL-17 ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ADALIMUMAB

(Kanni T, et al. *PLoS ONE* 2015, 10: e0130522)

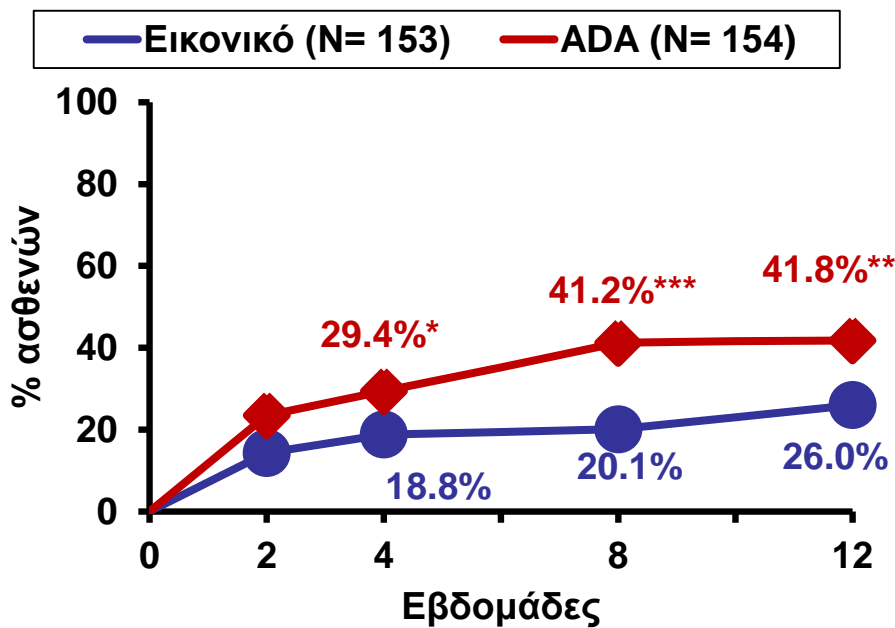
ORIGINAL ARTICLE

Two Phase 3 Trials of Adalimumab for Hidradenitis Suppurativa

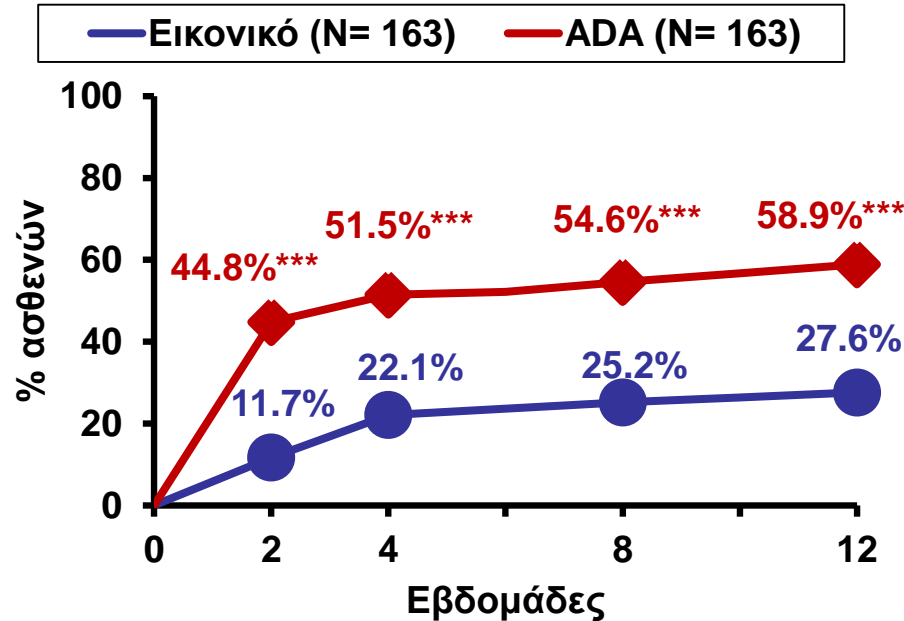
Alexa B. Kimball, M.D., M.P.H., Martin M. Okun, M.D., Ph.D.,
David A. Williams, M.D., M.P.H., Alice B. Gottlieb, M.D., Ph.D.,
Kim A. Papp, M.D., Ph.D., Christos C. Zouboulis, M.D., Ph.D.,
April W. Armstrong, M.D., Francisco Kerdel, M.D., Michael H. Gold, M.D.,
Seth B. Forman, M.D., Neil J. Korman, M.D., Ph.D.,
Evangelos J. Giamarellos-Bourboulis, M.D., Ph.D., Jeffrey J. Crowley, M.D.,
Charles Lynde, M.D., Ziad Reguiai, M.D., Errol-Prospero Prens, M.D., Ph.D.,
Eihab Alwawi, B.S., Nael M. Mostafa, Ph.D., Brett Pinsky, Ph.D.,
Murali Sundaram, Ph.D., Yihua Gu, M.S., Dawn M. Carlson, M.D., M.P.H.,
and Gregor B.E. Jemec, M.D., D.M.Sc.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ: ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ HiSCR ΕΒΔΟΜΑΔΑ 12

PIONEER I

PIONEER II

* $p < 0.05$ vs εικονικό

** $p < 0.01$ vs εικονικό

*** $p < 0.001$ vs εικονικό

HiSCR: Hidradenitis Suppurativa Clinical Response

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ IL-1

ΕΙΚΟΝΙΚΟ (v= 10)

ΑΝΑΚΙΝΡΑ 100 mg/day sc (v= 9)

ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ 0-12
ΔΙΠΛΗ-ΤΥΦΛΗ, ΤΥΧΑΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ 13-24
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Research

Original Investigation

Safety and Efficacy of Anakinra
in Severe Hidradenitis Suppurativa
A Randomized Clinical Trial

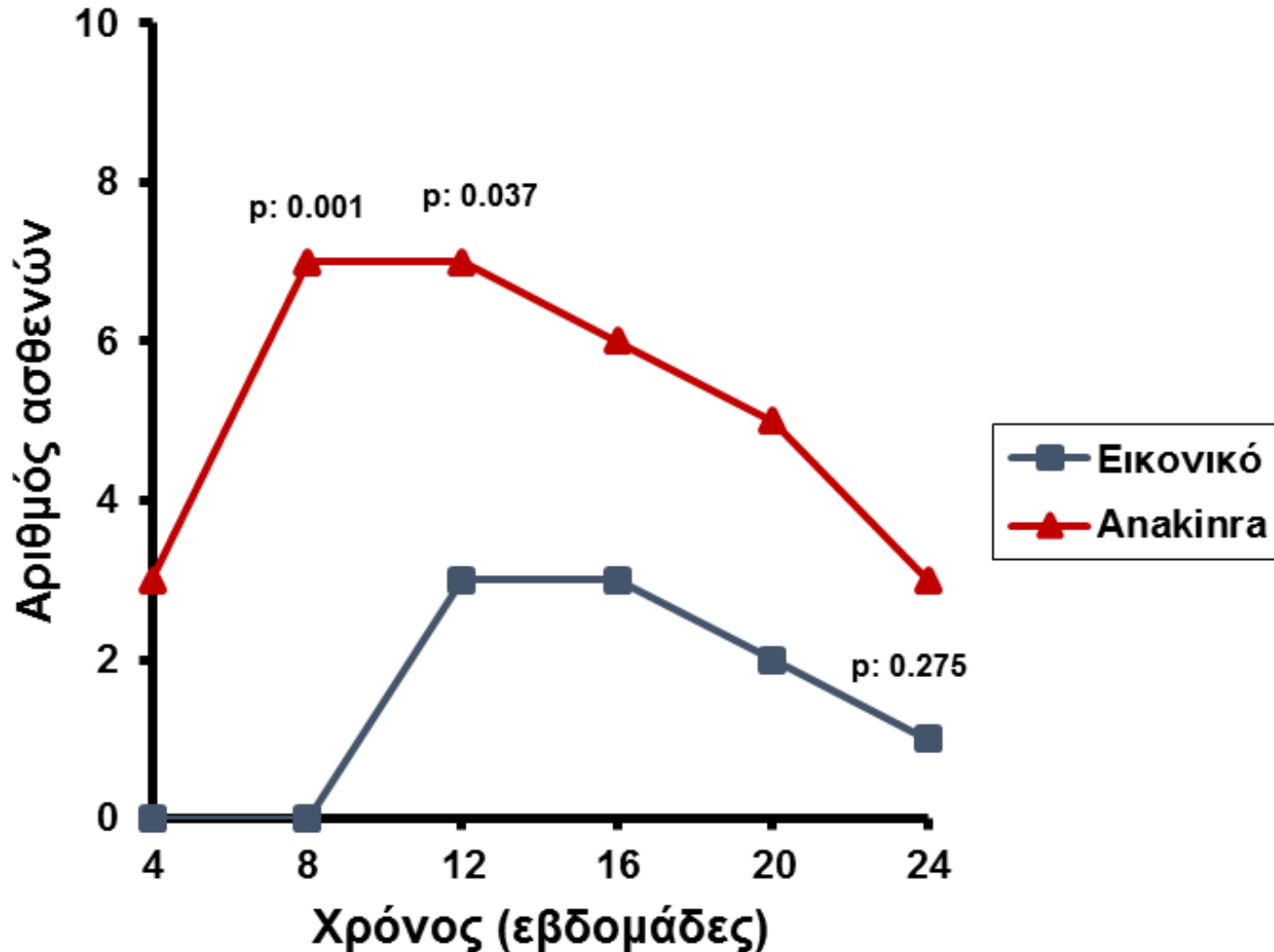
Vassiliki Tzanetakou, MD; Theodora Kannl, MD; Sophia Giatrakou, MD; Alexandros Katoullis, MD, PhD;
Evangelia Papadavid, MD, PhD; Mihai G. Netea, MD, PhD; Charles A. Dinarello, MD, PhD;
Jos W. M. van der Meer, MD, PhD; Dimitrios Rigopoulos, MD, PhD; Evangelos J. Giamarellos-Bourboulis, MD, PhD

JAMA Dermatol. 2016;152(1):52-59. doi:10.1001/jamadermatol.2015.3903
Published online November 18, 2015.

www.clinicaltrials.gov NCT01558375
EudraCT2011-005145-12

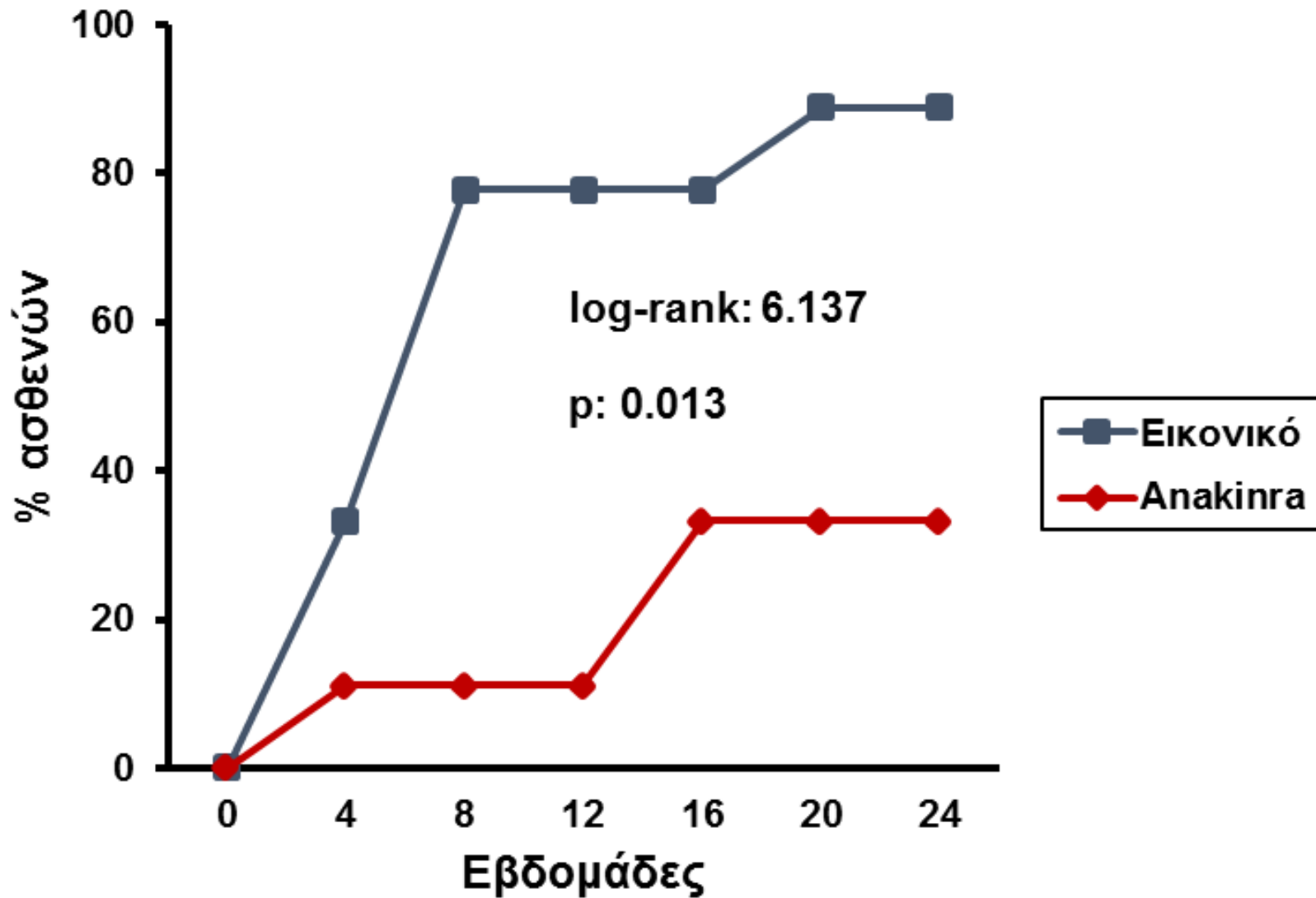
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ HiSCR

(Tzanetakou V, et al. *JAMA Dermatol* 2016, 152: 52)

ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΠΡΩΤΗ ΝΕΑ ΕΞΑΡΣΗ

(Tzanetakou V, et al. *JAMA Dermatol* 2016, 152: 52)

Η ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΑΕΡΙΣΜΟ

(Giamarellos-Bourboulis EJ, et al. *Clin Infect Dis* 2008, 46: 1157)

(N= 100) PLACEBO + ANTIBIOTIKA

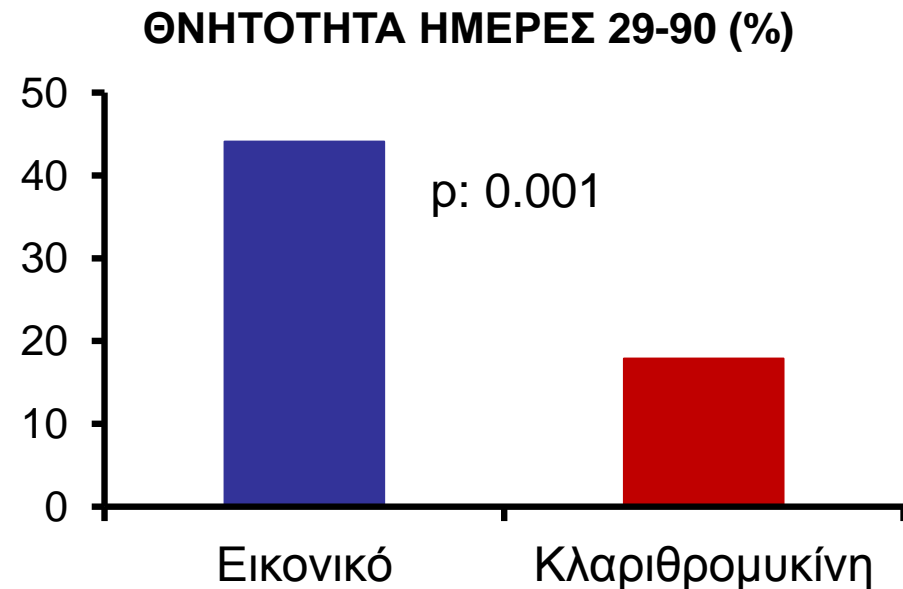
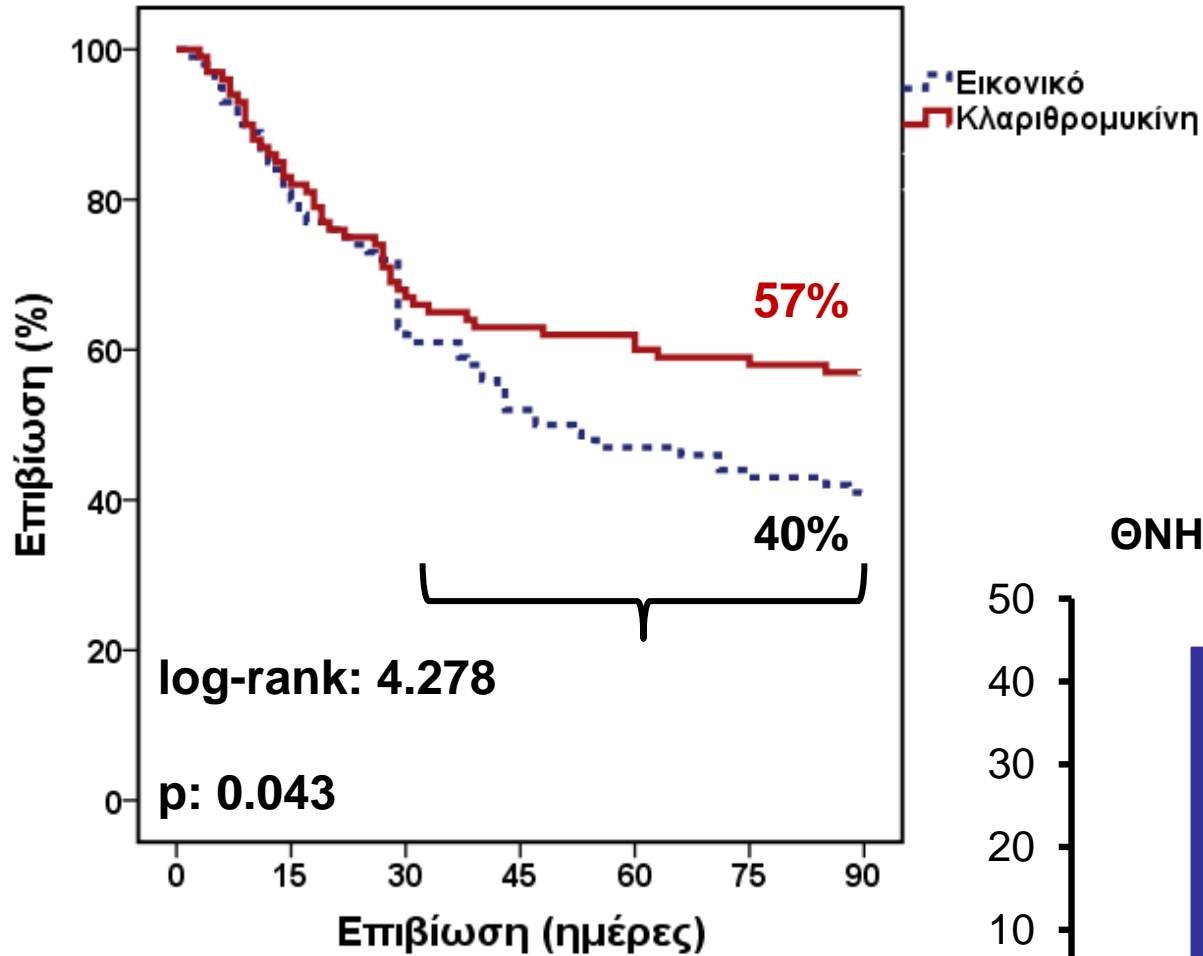
(100) ΚΛΑΡΙΘΡΟΜΥΚΙΝΗ + ANTIBIOTIKA
1000 mg ημερησίως ωριαία έγχυση x 3 ημέρες

64% τεκμηρίωση παθογόνων
ΟΛΑ πολυανθεκτικά Gram-αρνητικά

Η ΤΕΛΙΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗ!!!

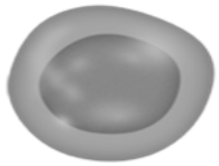
(Tsaganos T, et al. *Antimicrob Agents Chemother* 2016, 60: 3640)

ΟΡΟΣ

Καταπληξία/MODS
↓ IL-10/TNFα

ΜΟΝΟΚΥΤΤΑΡΑ

OXI MODS
↑ mCD86
↑ TNFα

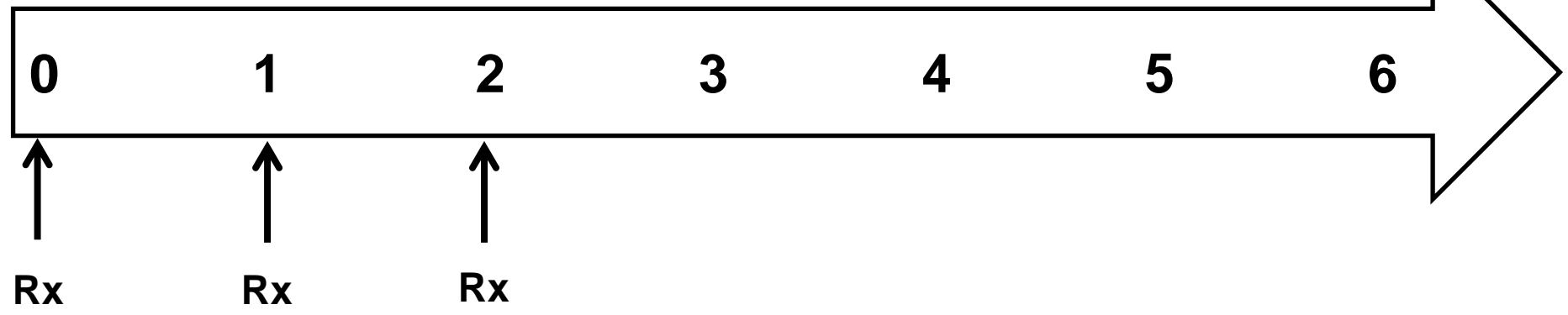
OXI MODS
↑ TNFα

OXI MODS
↑ mTREM-1
↑ TNFα

Καταπληξία/MODS
↑ mTREM-1

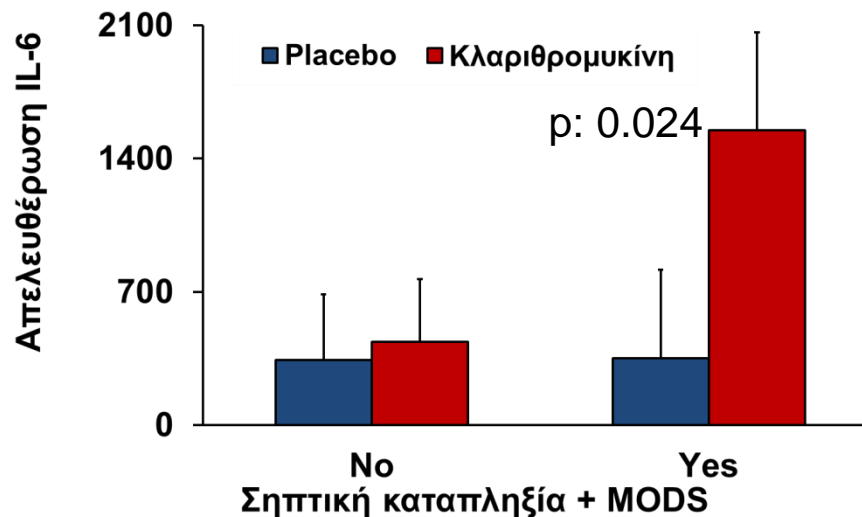
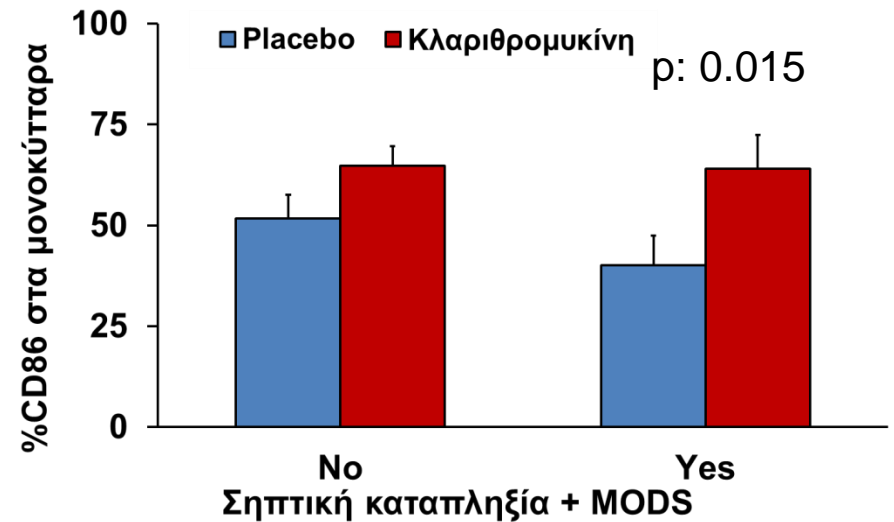
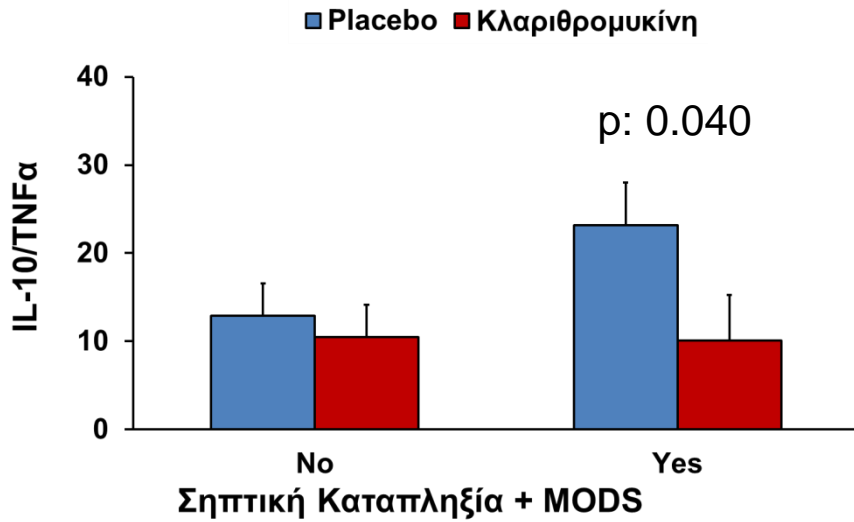
Καταπληξία/MODS
↑ Αποπτωση
↑ mCD86
↓ TNFα
↑ IL-6

Καταπληξία/MODS
↑ IL-6

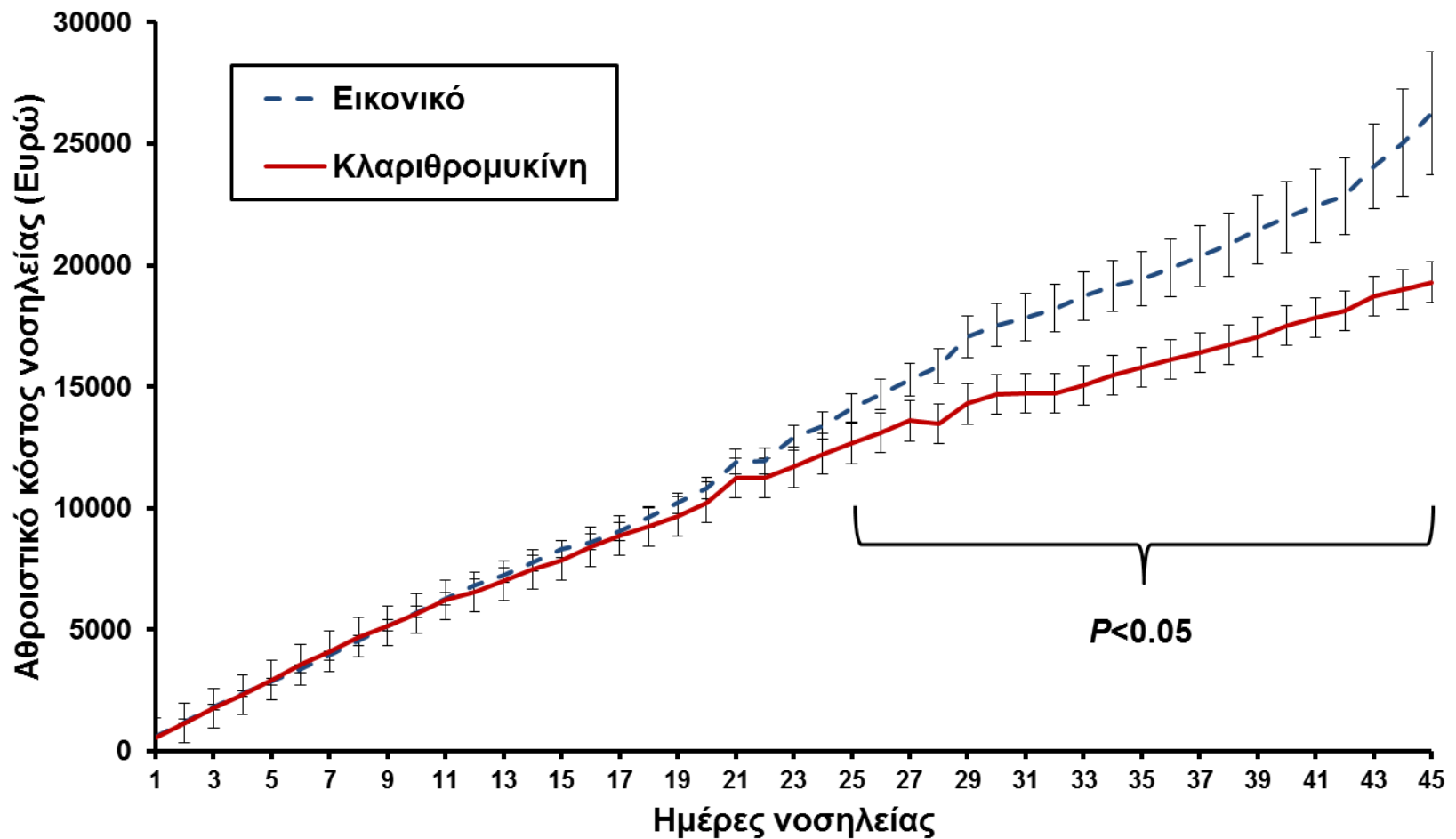
ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΝΟΣΟΠΑΡΑΛΥΣΗΣ

(Spyridaki A, et al. *Antimicrob Agents Chemother* 2012, 56: 3819-3825)

Ο ΑΠΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Η ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΚΟΣΤΙΖΕΙ!!!

(Tsaganos T, et al. *Antimicrob Agents Chemother* 2016, 60: 3640)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΔΙΑΠΥΗΤΙΚΗ ΙΔΡΩΤΑΔΕΝΙΤΙΔΑ

- Νόσημα αυτο-φλεγμονώδες;;;
- Μεγάλη ετερογένεια στην παθογένεια
- ΜΕΛΛΟΝ: βιολογική θεραπεία # ΚΙΝΗΤΙΚΗ

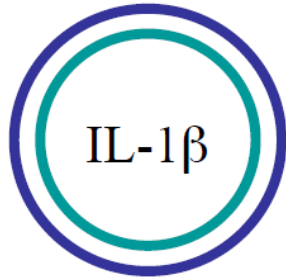
ΣΗΨΗ

- Ο ανοσιακός μηχανισμός εναντίον του εαυτού μας
- Μεγάλη ετερογένεια στην παθογένεια
- ΜΕΛΛΟΝ: ανοσοτροποποίηση # ΚΙΝΗΤΙΚΗ

Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Hellenic Institute for the Study of Sepsis

Interleukin Foundation
Established 2009

Θεοδώρα Κάννη, MD, PhD

Αθηνά Σάββα, MD, PhD

Βασιλική Τζανετάκου, MD, PhD

Σοφία Γιατράκου, MD, PhD

Μαρία Αργυροπούλου, MD

Αιμιλία Πελεκάνου, MD, PhD

Μαρία Μουκταρούδη, MD, PhD

Αναστασία Αντωνοπούλου, MD, PhD

Φωτεινή Μπαζιάκα, MD, PhD

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΟΥΣ